

**GROOT-ZEMSTSE SOLDATEN
VAN 'DEN GROOTEN
OORLOG'
1914-1918**

Jeroen Walschaerts

Wettelijk depotnummer : D/2018/14.433/02

Inhoud

Voorwoord gemeente Zemst	3
Voorwoord	4
Inleiding	5
Mobilisatie	8
Organisatie Belgisch leger	10
Demografie Groot-Zemstse soldaten	13
De Duitse inval	14
De verdediging van Luik	15
Slag der Zilveren helmen	22
De terugtocht naar Antwerpen	24
De opmars door Wallonië en val van Namen	25
De strijd rondom Antwerpen	35
De val van Antwerpen en de Belgische terugtocht naar de IJzer	40
Slag aan de IJzer	58
De IJzer als ‘werk’front	61
Vrijwillige indiensttreders te Frankrijk en Groot-Brittannië	83
De speciale contingenten – dienstplichtigen 1915-1918	89
Het dagelijks leven aan het front	97
Het Bevrijdingsoffensief	99
Soldaten met een volledige frontdienst	101
De bezetting van het Duitse Rijnland	114
Groot-Zemstse soldaten geboren in één van de gemeenten	115
Groot-Zemstse soldaten komen inwonen (voor 1914) in één van de gemeenten	120
Onze ‘Onbekende soldaten’	121
Groot-Zemstse soldaten komen inwonen (na 1914) in één van de gemeenten	122
Bronnen	125

Exact 100 jaar geleden woedde een oorlog. Deze oorlog zou 4 jaar lang grote delen van de wereld in zijn greep houden en kreeg dan ook de trieste eer om als eerste echte 'wereldoorlog' bestempeld te worden. In 1918 kwam er een eind aan de Eerste Wereldoorlog, maar de impact op het wereldtoneel laat zich tot op de dag van vandaag voelen. Een oorlog is dan ook iets wat nooit vergeten mag worden. Niet omdat we zo graag aan deze gewelddadige tijden worden herinnerd, maar omdat we er lessen uit te leren hebben, omdat we moeten en mogen blijven beseffen dat er geen winnaars zijn in zo'n verhaal. Want hoewel we steeds over een wereldoorlog spreken, is het de bevolking, de kleine man, de soldaat die voor zijn vaderland vecht en de burger die zijn familie en bezit probeert te beschermen, die de verwoestende impact van zo'n conflict voelt. De geschiedschrijving over WO1 focust vaak op de grote politieke en militair-strategische ontwikkelingen en verliest daarbij soms het lokale, persoonlijke verhaal uit het oog. Gelukkig leeft bij veel huidige historici en heemkundigen een grote interesse voor microgeschiedenis, waardoor deze relatieve leemte steeds meer opgevuld geraakt.

Iemand die dit voor Zemst al jaren doet is Jeroen Walschaerts, een jonge schrijver uit Eppegem. Na onder meer reeds over Soltau geschreven te hebben, brengt hij nu het verhaal van de soldaten uit Zemst die meevochten in de Eerste Wereldoorlog. Hij combineert hierbij mooi het grote militaire verhaal met het persoonlijke verhaal van de soldaten. Dit leeft immers nog steeds voort in de families van de nabestaanden.

Omdat het zo belangrijk om deze verhalen te vertellen en te blijven vertellen, om ze niet in de vergetelheid te laten verdwalen bood de gemeente haar bescheiden financiële, maar vooral morele steun aan de uitgave van dit onderzoeksproject. Het is zeer belangrijk dit soort van lokale geschiedschrijving te steunen en te honoreren. We zijn dan ook trots te zien hoe dit toch heeft geleid tot een lijvige uitgave.

De steun die de gemeente voor dit soort werken geeft kadert ook in een breder beleid waarmee het college het erfgoed in onze gemeente wil beschermen en in de kijker zetten. Respect voor ons erfgoed en begrip voor de lokale waargebeurde historiek, bepalen immers mee onze blik op de toekomst. Trots zijn we op het verleden, het heden en de toekomst van onze lokale helden in Zemst.

Momenteel is er in Zemst veel aandacht voor erfgoed. Een goede samenwerking tussen verschillende erfgoedpartners maakt intussen dat ook een uitwisseling van informatie, een bronnenonderzoek en veel info goed en steeds beter bereikbaar wordt. De gemeente moedigt dan ook aan dat alle liefhebbers van erfgoed en historiek hun krachten bundelen en kennis samenbrengen tot projecten en stukken die voor de toekomst nuttig zijn voor elkeen die zich wilt verdiepen. Zo vermelden wij graag de goede partnerschappen met de andere heemkundige instanties zoals onder meer heemkundige kring De Semse, die al jaren ijverig onderzoek doet naar de lokale Zemstse geschiedenis. Verder zijn er ook de oudstrijdersverenigingen in Zemst die van 100 jaar wapenstilstand in Zemst een prachtig herdenkingsmoment zullen maken.

Om af te sluiten moedigen we elkeen aan die een ernstig verhaal te vertellen heeft zich te documenteren en een mooi werkstuk te schrijven. Met respect tekenen wij ook hierbij voor veel leesplezier.

Veerle Geerinckx
Schepen van erfgoed

Bart Coopman
burgemeester

Gedurende de herdenkingsjaren is er veel geschreven over onze Belgische militairen in de Eerste Wereldoorlog. Deze soldaten worden de dag van vandaag, met recht, nog altijd geëerd. Maar wat met de soldaten uit onze eigen gemeenten? Ook zij verdienen dezelfde eer.

Met deze publicatie heb ik een deel van onze lokale geschiedenis proberen te ontdekken. Door middel van vele opzoekingen, ben ik in staat geweest om een groot aantal soldaten terug te vinden. Hun geschiedenis heb ik verwerkt in deze publicatie.

Oud-strijdersvlag Epepegem - Collectie De Semse

Voor deze publicatie heb ik een onderscheid moeten maken. De term 'Groot-Zemstse soldaten' kan veel betekenen. Daarom heb ik besloten om mijn onderzoek in twee categorieën op te delen. De mannen die in Groot-Zemst geboren zijn en de mannen die voor de oorlog in Epepegem zijn komen wonen. Natuurlijk kan het onderzoek nog verder uitgebreid worden. Dit heb ik we bewust niet gedaan om toch een degelijk overzicht te kunnen behouden. Ze worden wel vermeld in de publicatie.

Dit schrijven is voor alle duidelijkheid geen volledig naslagwerk, het kan nog altijd zijn dat er Groot-Zemstse soldaten zijn waarvan we op dit moment geen weet hebben.

Oud-strijders van de gemeente Epepegem – Collectie Archief Zemst